

تحلیل استنادی مقالات تألیفی مدیریت در نشریات مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور در سال‌های ۱۳۷۵ - ۱۳۸۰^۱

ابراهیم مختاری نبی

عضو هیأت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه پیام نور ملایر

حسین مختاری معمار

عضو هیأت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران

چکیده

هدف پژوهش حاضر تحلیل استنادی مآخذ مقالات تألیفی رشته مدیریت در مجلات "دانش مدیریت"، فصلنامه مطالعات مدیریت"، و "مجله علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان" در سال‌های ۱۳۷۵ - ۱۳۸۰ است. روش انجام پژوهش تحلیل استنادی است. در این تحقیق تلاش شده است که با تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده، تعداد مقالات، تعداد استنادها، میانگین تعداد استنادها در هر مقاله، نوع منابع مورد استفاده، زبان، نیم‌عمر، منابع و منابع پربسامد تعیین گردد. برای سنجش سؤالات تحقیق از آزمون T استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در ۲۲۰ عنوان مقاله، ۴۱۱۶ بار به منابع دیگر استناد شده است. تعداد متوسط استناد در هر مقاله ۱۸/۷۰ استناد است. بالاترین میزان استناد (۶۴/۸۴ درصد) مربوط به کتاب است، زبان انگلیسی (۷۱/۵۹ درصد) از بیشترین استناد برخوردار است، و میزان استناد به منابع تألیفی (۷۵/۶۴ درصد) بسیار بیشتر از منابع ترجمه (۲۲/۳۵ درصد) در متون فارسی است. استنادها از میانگین نیم عمر ۸/۶۳ سال برخوردارند. بیشترین میانگین نیم‌عمر مربوط به پایان‌نامه‌ها (۹/۳۴ سال) است و کمترین میانگین نیم‌عمر به منابع الکترونیکی (۰/۷۶ سال) اختصاص دارد. **کلید واژه‌ها:** تحلیل استنادی، مقاله، مدیریت، نشریات علمی

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی با عنوان "تحلیل استنادی مقالات تألیفی مدیریت در نشریات مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰" است که در دانشگاه تهران در اسفند ماه ۱۳۸۲ دفاع گردید.

مقدمه

در عصر حاضر، محققان به منظور ارائه هرچه سریع‌تر نتایج تحقیقات خود، آنها را در قالب مقالات در نشریات علمی به چاپ می‌رسانند. نشریات علمی، در انتقال اطلاعات جاری علمی و فنی نقش مهمی ایفا می‌کنند و به اعتقاد محققان، در کنار سایر رسانه‌های ارتباطی در زمینه‌های علوم و فن‌آوری از جایگاهی خاص برخوردارند. مجلات علمی مجرای اصلی و رسمی ارتباط میان دانشمندان است و برخی محققان، مجلات علمی را قلب تپنده سازمان‌ها و مؤسسات علمی و فنی می‌دانند (عصاره، ۱۹۹۶، ص ۲۴). همچنین می‌توان گفت مجلات علمی ابزاری اساسی برای انتقال دانش میان دانشمندان محسوب می‌شوند.

مقاله‌های منتشر شده در مجلات علمی و فنی به خاطر داشتن برخی ویژگی‌ها از جمله تازگی و کوتاهی مطالب، سرعت انتقال نتایج تفکر نویسنده به خواننده، ارزان بودن، ارائه مطالب بکر و تازه، ارائه تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع‌تر، دسترسی آسان‌تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادهای و بررسی‌های اهل فن، و بالاخره تنوع مطالب و شکل ارائه و گاه زبان و بیان سهل‌تر، معمولاً برای پژوهشگران جذابیت بیشتری دارند و از نظر پژوهش نیز نسبت به کتاب‌های علمی دارای کاربرد بیشتری هستند (سلطانی، ۱۳۷۷، ص ۶۵-۶۷).

بیشتر نشریات علمی و فنی، معمولاً از سوی مؤسسات آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی منتشر می‌شوند و مخاطبان آنها معمولاً گروه‌های خاص حرفه‌ای هستند. در این نشریات آنچه معمولاً درج می‌شود عبارت است از: مقالات تحلیلی و نظری، گزارش‌های پژوهشی، تجزیه و تحلیل آثار و نوشته‌های تخصصی، تفسیرها و تجزیه و تحلیل‌های وقایع و رخداد‌های علمی و پژوهشی، و جز آن.

در این نوع مجلات، مقالات معمولاً براساس الگوهای مقاله‌نویسی علمی نوشته می‌شوند، از آن جمله: برخورد علمی با امور و پدیده‌ها، تجزیه و تحلیل نظام‌مند پدیده‌ها و مستند بودن (محسنی، ۱۳۷۹، ص ۳۲). مستند بودن مقاله بدین معنی است که آن مقاله به تنهایی وجود خارجی ندارد و به نوعی از دل متون آن موضوع به وجود آمده

است. بنا به گفته گارفیلد (۱۹۷۲، ص ۴۷۱)، هر جمله یک مقاله که به بررسی متون می‌پردازد، با یک استناد حمایت می‌شود. اصولاً در اصالت و علمی بودن مقاله فاقد استناد باید تردید کرد، زیرا شالوده و ساختار نظام‌مند هر مقاله‌ای را استنادهای آن تعیین می‌کند و پیکره دانشی که در یک مقاله نمود پیدا می‌کند بر پایه استنادها و ارجاعاتی است که در آن مقاله وجود دارد. این پیکره دانش به تنهایی استوار نیست، بلکه دانش فعلی و بازنمون‌ها و زمینه آن در متون موضوعی گذشته قرار دارد. از طرف دیگر، هر ارجاع احترامی است که یک مدرک برای مدرکی دیگر قائل می‌شود. به عبارت دیگر، استنادها نوعی پیوند میان آراء و مفاهیم پراکنده پژوهشی به شمار می‌روند.

تحلیل استنادی یکی از روش‌های تحقیق است که سعی در آشکار کردن این پیوندها دارد (بیکر، ۱۹۹۰، ۱). با توجه به نقش و اهمیتی که مجلات علمی در عرصه علم و دانش دارند و پیوند علمی محققان را محقق می‌سازند، لازم است مورد بررسی و ارزیابی دقیق علمی قرار گیرند. و برای این منظور می‌توان از روش تحلیل استنادی برای ارزیابی آنها استفاده کرد.

تحلیل استنادی یکی از حوزه‌های فرعی کتاب‌سنجی و علم‌سنجی است که با استفاده از روش‌های آماری به تجزیه و تحلیل استنادهای موجود در منابع و مدارک می‌پردازد. کتاب‌سنجی، به کارگیری روش‌های آماری برای مطالعه رسانه‌های ارتباطی از قبیل کتاب‌ها و مقالات منتشر شده است (دوناو، ۱۹۷۳، ۲۲).

از تحلیل استنادی که روشی کمی و آماری تحقیق است، می‌توان به منظور تعیین مجلات پر استفاده سود برد. این روش همچنین دارای کاربردهای گوناگون، از جمله تعیین منابع هسته، گروه بندی منابع، ردگیری گسترش اندیشه‌ها و رشد متون علمی، پیش بینی روند انتشارات، تبیین الگوی استفاده از مواد و منابع، بهبود بخشیدن به کنترل کتابشناختی متون رشته‌های مختلف، و سیاست‌گذاری برای مجموعه سازی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است (پاول، ۱۳۷۹، ص ۸۷-۸۸). همچنین با استفاده از این روش می‌توان نویسندگانی را که زیاد مورد استناد قرار می‌گیرند و میزان روز آمدی منابع مورد استناد را تعیین نمود و از نتایج آن در تصمیم‌گیری‌های کتابخانه استفاده کرد.

تعریف مسئله

مطالعات مآخذ مقالات مدیریت و تحلیل استنادهای آنها می‌تواند یکی از راه‌های شناخت الگوهای رفتار علمی محققان و پژوهشگران آن رشته باشد.

شناخت الگوهای رفتار علمی محققان حوزه مدیریت و استفاده از اندیشه‌های پویا و ارتباط با قلمرو فکری آنها به گونه‌ای که جنبه‌های مختلف آن را بهتر و دقیق‌تر بتوان تحلیل کرد، مستلزم وجود نوعی شبکه پژوهشی منسجم و فعال است. در این شبکه، محققان حوزه‌های گوناگون علمی، گره‌های این شبکه هستند و هر یک جایگاه ویژه‌ای را در آن به خود اختصاص می‌دهند. تعداد پیوندهایی که هر دانشمند با دانشمندان دیگر در آن شبکه برقرار می‌کند یا دیگران با او برقرار می‌کنند، تجلی میزان اتصال او به شبکه علمی و به بیان دیگر، میزان اشتراک او در دانش مربوط است. این پیوندها، امروزه از طریق استفاده از آثار مکتوب دیگران در هر اثر علمی ارزیابی می‌شود. از این رو، متخصصان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی با استفاده از روش‌های علمی متداول در این رشته به شناخت الگوهای رفتاری علمی مراجعه‌کنندگان و ارزشیابی منابع اطلاعاتی تولید شده می‌پردازند. یکی از روش‌های عمده برای این منظور تحلیل استنادی شاخه‌ای از کتابسنجی، است.

در این پژوهش سعی بر آن است که به تحلیل استنادی مآخذ مقالات تألیفی رشته مدیریت مندرج در نشریات دانش مدیریت، فصلنامه مطالعات مدیریت و مجله علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان، پرداخته شود. سه نشریه که در فاصله سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۰ مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. تنها نشریات رشته مدیریت هستند که طی دوره مزبور مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری قرار گرفته و هر سه دارای درجه علمی - ترویجی بوده‌اند.

هدف پژوهش

هدف کلی پژوهش حاضر تحلیل استنادی مقالات تألیفی مدیریت در سال‌های

وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری است. اهداف جزئی آن عبارتند از: (۱) تعیین تعداد مقالات منتشر شده در سال‌های مورد پژوهش و تعیین تعداد کل استنادها، (۲) تعیین میانگین استنادهای به کار رفته در مقالات مورد بررسی، (۳) تعیین سیاهه درجه‌بندی شده از عناوین کتب و نشریاتی که بیشترین استناد را دارند، (۴) تعیین میزان استناد به کتاب، نشریه، منابع الکترونیکی، و سایر منابع، (۵) تعیین زبان‌های مورد استناد مقالات و تعیین میزان استناد به تألیف و ترجمه در منابع فارسی، و (۶) تعیین نیم عمر منابع مورد استناد.

سؤالات پژوهش

۱. تعداد کل مقالات در سال‌های مورد مطالعه به چه میزان است؟
۲. تعداد کل استنادها و میانگین آنها در هر مقاله چقدر است؟
۳. میزان استناد به کتاب، نشریه، منابع الکترونیکی، و سایر منابع چقدر است؟
۴. بیشترین استنادها به چه زبانی است؟
۵. میزان استناد به تألیف و ترجمه در منابع فارسی تا چه حد است؟
۶. نیم عمر منابع مورد استناد به چه میزان است؟

روش پژوهش

در این تحقیق از روش تحلیل اسنادی، شاخه‌ای از کتاب‌سنجی، استفاده شده است، زیرا روش تحلیل اسنادی یکی از روش‌های کارآمد بررسی رابطه مدارک استناد شونده با متن است. برای سنجش سؤالات پژوهش از آزمون ۴ استفاده شد. آزمون پارامتریک ۴ یکی از آزمون‌هایی است که مورد استفاده زیادی از جمله در تحقیق دو گروهی و مقایسه دو گروه در یک متغیر دارد.

شیوه گردآوری داده‌ها با استفاده از متون و منابع و مشاهده مستقیم مقالات و مآخذ آنها بوده است. ابتدا مشخصات کتاب‌شناختی هر مقاله و تعداد کل استنادها در هر مقاله به تفکیک سال نشر، بر روی فیش‌های جداگانه نوشته شد و سپس مشخصات هر استناد

براساس شکل منبع، زبان، عنوان نویسنده و تاریخ نشر در قیاس‌های مجزا درج گردید. از یادداشت برداری استنادهایی که به صورت پانویس بودند صرف نظر شد و فقط استنادهای ذکر شده در پایان مقالات مورد بررسی قرار گرفت.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش ۴۱۱۶ استناد ثبت شده در انتهای ۲۲۰ مقاله مجلات دانش مدیریت، فصلنامه مطالعات مدیریت و مجله علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان است، که تنها نشریات مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور، در رشته مدیریت در طی سال‌های مورد بررسی بوده‌اند.

محدودیت‌های پژوهش

کامل نبودن اطلاعات کتابشناختی تعدادی از منابع مورد مطالعه از جمله محدودیت‌های این پژوهش است، که برای تکمیل کتاب‌های زبان‌های دیگر از وب سایت کتابخانه کنگره وایتس مارک^۱ و برای کتاب‌های فارسی از کتابشناسی ملی ایران و برای نشریات از اولریخ^۲ استفاده شد و در مواردی که اطلاعات کامل پیدا نشد، این موارد با عنوان نامشخص آمده است.

تعریف اصطلاحات

استناد: در هر اثر مکتوب (متن) ممکن است بنا به دلایل متفاوتی به تجارب، سخنان و یا نوشته‌های پیشین (مأخذ) اشاره شود، که اصطلاحاً استناد خوانده می‌شود (خُزری، ۱۳۷۲، ص ۱۲).

تحلیل استنادی: یکی از روش‌های کمی است که به ارزیابی متون علمی براساس شمارش استنادهای تعلق گرفته به آن متون می‌پردازد (خُزری، ۱۳۷۲، ص ۱۲).
مجلات مدیریت: آن دسته از مجلاتی هستند که در فهرست نشریات مورد تأیید کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور، در رشته مدیریت در سال‌های مورد مطالعه وجود

داشته‌اند.

نیم عمر: به مدت زمانی اطلاق می‌شود که نیمی از کل منابع استناد شده در متون استناد کننده یک حوزه علمی خاص در آن مدت منتشر شده باشد. هرچه طول این مدت کمتر باشد استناد به منابع روزآمد بیشتر است (کومار، ۱۹۸۴، ۵۱).

پیشینه پژوهش

فریده عصاره (۱۳۶۵) در پایان نامه خود به بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی؛ مجلات دانشکده‌های پزشکی دانشگاه تهران، شهید بهشتی، و مشهد در سال‌های ۱۳۵۴-۱۳۵۶ پرداخته است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که قانون بردفورد در مورد مجلات علمی فارسی عموماً و مجلات پزشکی فارسی خصوصاً صادق است و همچنین در روش تحلیل استنادی احتمال خطا و اشتباه بسیار کم است و معمولاً پراستفاده‌ترین مجلات انتخاب می‌شوند. در نتیجه، این روش می‌تواند در مقایسه با روش‌های معمول در انتخاب مجلات علمی یکی از روش‌های مناسب انتخاب مجلات علمی باشد.

فاطمه محمدزاده (۱۳۷۶) در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی وضع استناد در مجلات فارسی کتابداری و اطلاع رسانی جاری از آغاز نشر تا پایان سال ۱۳۷۴" به تحلیل استنادی مقالات تألیفی مندرج در مجلات فارسی کتابداری و اطلاع رسانی جاری پرداخته است. طبق نتایج این پایان نامه، در کلیه مجلات مورد بررسی استناد به کتاب‌ها نسبت به سایر انواع منابع به طرز آشکاری زیادتر بوده است. بررسی زبان‌های منابع مورد استناد مبین آن است که میزان استفاده از متون و منابع لاتین بسیار کمتر از متون و منابع فارسی و عربی است. در میان کل مجلات مورد بررسی، تعداد منابع هسته اصلی بسیار اندک بوده که فقط ۴ مجله فارسی به عنوان هسته مشخص گشته‌اند. در میان مجلات مورد بررسی در این پژوهش، تعداد مؤلفان هسته اصلی نیز بسیار اندک بوده است که تنها یک مؤلف با بالاترین فراوانی استناد بوده است. از لحاظ تطبیق و آزمایش قانون بردفورد در مجلات کتابداری و اطلاع رسانی معلوم گردید که این قانون درباره

مجلات کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز صادق است.

فردین کولائیان (۱۳۷۶) در پایان‌نامه خود تحت عنوان "بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم‌سازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی ۱۳۱۷-۱۳۷۵)" به بررسی الگوی رفتار استنادی محققان در چگونگی استفاده از منابع علمی پرداخته است. در ۵۴۵ عنوان به مقاله ۶۱۷ استناد شده است. بالاترین میزان استناد به نشریات در سه رشته اول، براساس قانون بردفورد، ۴۳/۲۱ درصد از استنادها را به خود اختصاص داده‌اند، نشریات ادواری با ۱/۲۸ سال پایین‌ترین و پایان‌نامه‌ها با ۵/۷۱ سال بالاترین میانگین نیم‌عمر را دارند. میانگین کل استناد ۱۱/۳۲ منبع بر هر مقاله است.

سید احمد شاهمیری (۱۳۷۸) در پایان‌نامه خود تحت عنوان "تحلیل محتوای مقالات مجلات کشاورزی به زبان فارسی در دانشکده‌های کشاورزی دانشگاه‌های ایران از آغاز نشر تا پایان سال ۱۳۷۵" به بررسی استنادی نیز پرداخته است. در قسمتی از نتایج این پژوهش مشخص گردید که بیشترین استنادهای فارسی متعلق به گزارش‌ها بوده است (۶/۳۸ درصد) در حالی که بیشترین استنادهای خارجی مربوط به مجلات (۴۶/۱ درصد) بوده است.

مه‌لقا اشتری (۱۳۷۸) در پایان‌نامه خود با عنوان "تحلیل استنادی مقالات فلسفی فارسی طی سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۷۷" به این نتایج دست یافته است که متوسط استنادها بر هر مقاله ۱۵ مورد است. بالاترین میزان استناد مربوط به کتاب (۹۳/۳۸ درصد) بوده، ۳۴/۴۴ درصد از استنادها به زبان عربی است، و توزیع جغرافیایی استنادها نشان داد که ایران با ۴۶/۹۶ درصد در رتبه اول قرار دارد و همچنین با استفاده از قانون بردفورد پربسامدترین منابع مشخص گردید.

فاطمه زندی (۱۳۷۸) در پایان‌نامه خود با عنوان "بررسی استنادی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز" به بررسی این مجله در دو بخش مقالات استناد شونده و مقالات استنادکننده پرداخته است. نتایج این تحقیق حاکی است که از کل ۱۸۲۲ استناد در دوره دهساله مجله مورد مطالعه، ۴۲۲ (۲۴/۲۴ درصد) استناد به

مجلات خارجی. ۱۶۴ (۸/۹۹ درصد) استناد به مجلات فارسی، ۵۹۲ (۳۲/۴۷ درصد) استناد به کتب خارجی، ۴۹۴ (۲۷/۰۹ درصد) استناد به مجلات فارسی تعلق گرفته است. ۱۳۱ مورد (۷/۸۱ درصد) از استنادهای باقیمانده به کتاب‌های عربی، پایان نامه‌ها، مقالات کنفرانس‌ها و گزارش‌ها تعلق دارد. لیست رتبه بندی شده مجلات هسته و ماوراء هسته با استفاده از آزمایش قانون بردفورد بر روی مجلات خارجی و فارسی استناد شده در این مجله، تعیین شد و همچنین مشخص گردید که بیشترین استنادها به منابع نسبتاً جدید با فاصله زمانی حدود ۵ تا ۱۰ سال تعلق دارد.

طلعت هراتی (۱۳۷۹) در پایان نامه "تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت دانشگاه تهران سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۶" به این نتایج دست یافت که تعداد متوسط استنادها بر هر پایان نامه ۲۹/۰۳ استناد بوده که بیشترین آن‌ها به رشته مدیریت دولتی تعلق داشته است. رشته مدیریت بازرگانی، گرایش سیستم‌ها (۱۲ استناد) دارای کمترین تعداد استناد در هر پایان نامه است. از لحاظ نوع منبع اطلاعاتی میزان استناد به کتاب‌ها (۶۹/۶۰ درصد) و بعد از آن نشریات (۱۹/۳۵ درصد) بوده و در توزیع جغرافیایی استنادها منتشر شده در ایران با (۷۱/۸۶ درصد) بیشترین و پس از آن ایالات متحده (۱۱/۹۷ درصد) و سپس انگلیس (۱/۷۸ درصد) بوده است. میانگین نیم عمر منابع مورد استفاده در رشته‌ها و گرایش‌های مدیریت ۵/۱۵ سال برآورده شده است.

لیلا محمدی (۱۳۸۱) در پایان نامه خود "تحلیل استنادی مآخذ مقالات نشریات علوم پزشکی انگلیسی زبان ایران و میزان دسترسی رایگان به متن کامل مجلات مورد استفاده از طریق وب سایت‌های اینترنت"، به تحلیل استنادی کل استنادهای دوره سال ۲۰۰۰ سه نشریه اکتا مدیکا ایرانیکا^۱، نشریه علوم پزشکی ایران^۲ و نشریه پزشکی جمهوری اسلامی ایران^۳ پرداخته است. نتایج به دست آمده گویای این است که از مجموع ۱۷۱

1. Acta Medica Iranica

2. Iranian Journal of Medical Sciences

3. Medical Journal of Islamic republic of Iran

مقاله و ۳۱۶۲ استناد، میانگین استنادهای هر مقاله ۱۸/۹ استناد بوده است. بیشترین درصد تاریخ انتشار استنادها در مجلات مورد بررسی (۵۶/۵۵ درصد) به سال‌های ۱۹۹۰ و ۱۹۹۹ و کمترین درصد تاریخ انتشار استنادها (۲۲/۰ درصد) به سال‌های قبل از ۱۹۵۰ تعلق دارد. مقایسه تاریخ استنادهای سه مجله نشان داد که مجله "نشریه علوم پزشکی ایران" با ۶۵/۲۵ درصد استناد در سال ۱۹۹۰-۱۹۹۹ از منابع روزآمدتری استفاده کرده است. نیم عمر استنادها در سه مجله مورد بررسی ۸/۷ سال برآورد شد. از لحاظ نوع مدارک و منابع بیشترین درصد منابع استفاده شده مربوط به مقالات مجلات با ۸۹/۴۲ درصد استناد بوده، کتاب‌ها ۸/۹ درصد استنادها و گزارش کنفرانس‌ها، پایان‌نامه‌ها و مدارک کامپیوتری هرکدام کمتر از ۱ درصد کل استنادها را به خود اختصاص داده‌اند. توزیع تاریخی مقالات مجلات مورد استناد نشان داد که ۵۴/۶۳ درصد کل مجلات استناد شده در دهه ۱۹۹۹-۱۹۹۰ قرار دارند، ۳۰/۸۲ درصد مربوط به دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۸۹ و ۱۵/۰۹ درصد نیز به سال‌های قبل تعلق دارند. از کل کتاب‌های مورد استناد، تاریخ انتشار ۷۴/۱۱ درصد مربوط به سال‌های ۱۹۹۰-۱۹۹۹، ۱۶/۵۵ درصد مربوط به سال‌های ۱۹۸۰-۱۹۸۹ و ۹/۲۹ درصد باقی مانده به سال‌های قبل تعلق داشت.

عباس حُجری و نرگس نشاط (۱۳۸۱) در بررسی رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌های مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی دریافتند که این مجله در دوره‌ای ۲۱ ساله، تعداد ۱۷۹ مقاله تألیفی دارای مآخذ انتشار داده است. هدف تحقیق کشف چگونگی استناد در این مقالات از لحاظ نوع منابع، زبان‌های غالب استنادها، و فاصله زمانی تاریخ نشر مقالات و مآخذ آنها بوده است. برای تحقق هدف پژوهش از روش تحلیل استنادی (یکی از زیر مجموعه‌های کتابسنجی) و نیز تحلیل محتوا استفاده شده و ۲۴۶۲ مآخذ متعلق به ۱۷۹ مقاله مورد بررسی قرار گرفته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که رفتار استنادی تولیدکنندگان رشته‌های مختلف دانشکده "کتاب - مدار" است، فاصله نشر مآخذ به ۸/۵ سال می‌رسد و زبان غالب در مآخذ زبان انگلیسی است. از لحاظ نوع منابع و زبان غالب در مآخذ مقالات، نوعی همسویی میان یافته‌های تحقیق حاضر و مطالعات پیشین نشان داده

شده است.

فرایزی^۱ (۱۹۸۸) در تحقیق خود عنوان "ارتباط رسمی در مدرسه روانشناسی؛ تحلیل استنادی نشریات از ۱۹۹۰-۱۹۹۴" به مطالعه ارتباط علمی محققان مدرسه روانشناسی از طریق استنادهایی که در ۲۲ عنوان نشریه به این مدرسه وجود دارد می‌پردازد. ابتدا میانگین استنادهای هریک از این نشریات به یکدیگر را می‌سنجد، بیشترین استناد در میان نشریات آنجا به نشریه "رشد کودک"^۲ با ۴۲۸۸ استناد و کمترین استناد به "نشریه کانادایی مدرسه روانشناسی"^۳ با ۴۰۵ استناد است. بیشترین استناد به "نشریه تحلیل‌های کاربردی"^۴ با ۲۴/۴ درصد (خوداستنادی) است و کمترین میزان به "نشریه کانادایی مدرسه روانشناسی"^۵ با ۰/۰۸ درصد از مجموع استنادهاست.

جوسویک^۵ (۱۹۹۴) به تحلیل استنادی ۲۰۴ مقاله نوشته شده توسط دانشجویان سال اول در درس آشنایی با نگارش در دانشگاه ایلینوئیز غربی می‌پردازد. یافته‌ها حاکی از آن است که کتاب‌ها بیش از مقاله‌های مجلات مورد استناد بوده‌اند. از نظر زمانی، منابع از نیم‌عمر بسیار طولانی (۱۸/۶ سال) برخوردارند. دانشجویان بیشتر به استفاده از منابع اطلاعاتی نامناسب گرایش داشته‌اند.

فریده عصاره (۱۹۹۶) در پایان نامه خود با عنوان "ارزیابی و سنجش انتشارات علمی در کشورهای جهان سوم، مطالعه استنادی در هر کشور، یک پژوهش استنادی انجام می‌دهد. یافته‌های وی نشان می‌دهد که تنها تعداد کمی از کشورهای جهان سوم تعداد زیادی از یافته‌های تحقیقاتی خود را در سال‌های ۱۹۸۵-۱۹۸۹ منتشر کرده‌اند و در این مدت به آنها استناد شده است. دانشمندان کشورهای جهان سوم ترجیحاً مقالات تخصصی خود را بیشتر در مجلات خارجی منتشر کرده‌اند تا در مجلات چاپ شده در خود کشورهای جهان سوم و استناد به مقاله‌های این مجله‌ها بیشتر در مجلات چاپ

1. Frisbee

2. Child Development

3. Canadian Journal of School Psychology

4. Journal of Applied Analysis

5. Josweik

شده در خارج از کشورهای جهان سوم است. هم‌چنین سهم کشورهای جهان سوم (به غیر از هند) در تمام رشته‌های علمی به‌طور متوسط زیر مقیاس مورد نظر است. در این تحقیق تاریخچه تحلیل استنادی و کاربردهای مهم این روش را شامل تحلیل استنادی مجله به مجله، تحلیل استنادی کشور به کشور و ترسیم ساختار علم مورد بررسی قرار داده است.

ادواردز^۱ (۱۹۹۹) در تحقیقی با عنوان "تحلیل استنادی ابزاری برای توسعه مجموعه: مطالعه کتابسنجی از پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی پلیمر" با استفاده از تحلیل استنادی اقدام به شناسایی مناسب‌ترین منابع رشته پلیمر می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که از مجموع ۳۲ پایان‌نامه ۳۶۴۸ استناد به دست آمد که میانگین آنها ۱۱۴ استناد بر هر پایان‌نامه است. از مجموع ۳۲ طرح پژوهشی ۲۲۲۶ استناد به دست آمد که میانگین ۶۹/۶ استناد برای هر طرح بود. استناد به مقالات نشریات با ۷۷/۴ درصد در پایان‌نامه‌ها و ۶۵/۲ درصد از طرح‌های پژوهشی، از بیشترین فراوانی برخوردار است. تک‌نگاشتها ۱۴/۸ درصد از استنادهای پایان‌نامه‌ها و ۱۶/۳ درصد از کل استنادهای هر دو گروه را در برداشت.

سامونل^۲ و اشتاین بارت^۳ (۲۰۰۲) در تحقیقی با عنوان "نشریه سیستم‌های اطلاعاتی، یک بررسی از ۱۵ سال اول"، به تحلیل محتوای ۱۵۹ مقاله، تحلیل استنادی مآخذ آنها و تعیین ضریب تأثیر در این نشریه می‌پردازند. در بخش تحلیل استنادی مجموع ۳۷۰۴ استناد را که به دیگر نشریات در این نشریه وجود داشته است به دست آورده‌اند. متوسط استناد بر هر مقاله ۲۳/۲۹ استناد است. نشریه "بررسی‌های حسابداری"^۴ دارای بیشترین استناد (۷/۸ درصد) در این مجله بود. پربسامدترین مقالات استناد شده نیز تعیین گردید که بیشترین استناد به یک مقاله خاص با ۲۱ استناد بوده است. پربسامدترین مجلات که

1. Edwards

2. Samuel

3. Steinbart

4. The Accounting Reviews

در نشریه مورد بررسی مورد استناد قرار گرفته‌اند تعیین گردید و عناوین مقالات نشریه سیستم‌های اطلاعاتی که در نمایه استنادی علوم اجتماعی بیش از ۵ بار استناد داده شده است مشخص شد که بیشترین آنها دارای ۱۳ استناد بوده است.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت مآخذ ۲۲۰ مقاله رشته مدیریت از نظر وضعیت استنادها مورد بررسی قرار گرفت. و نتایج، در قالب جدول‌ها، نمودارها و تحلیل‌های آماری، محاسبه نیم‌عمر و تعیین منابعی که به آنها بیشترین استنادها شده بود، جهت تعیین منابع هسته به شرح زیر ارائه گردیده است.

پاسخ پرسش اول: تعداد کل مقالات تألیفی مدیریت در مجلات مورد مطالعه

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد مقالات تألیفی مدیریت در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰

عنوان سال	دانش مدیریت		فصلنامه مطالعات مدیریت		مجله دانشکده علوم اداری و اقتصاد		میانگین
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۳۷۵	۲۳	۱۰/۴۵	۰	۰	۵	۲/۲۷	۲۸
۱۳۷۶	۱۷	۲/۷۲	۰	۰	۴	۱/۸۱	۲۱
۱۳۷۷	۲۱	۹/۵۴	۹	۴/۰۹	۲	۰/۹۰	۳۲
۱۳۷۸	۲۵	۱۱/۳۶	۲۲	۱۰	۰	۰	۴۷
۱۳۷۹	۲۰	۹/۰۹	۲۴	۱۰/۹۰	۰	۰	۴۴
۱۳۸۰	۲۷	۱۲/۲۷	۱۸	۸/۱۸	۳	۱/۳۶	۴۸
جمع	۱۳۳	۶۰/۴۵	۷۳	۳۳/۱۸	۱۴	۶/۳۶	۲۲۰
میانگین	۲۲/۱۶		۱۲/۱۶		۲/۳۳		۳۶/۶۶

توزیع فراوانی مقالات در جامعه پژوهش نشانگر این است که هریک از مجلات دانش مدیریت ۱۳۳ مقاله (۶۰/۴۵ درصد)، فصلنامه مطالعات ۷۳ مقاله (۳۳/۱۸ درصد) و مجله دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان ۱۴ مقاله (۶/۳۶ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در طول سال‌های مورد پژوهش، کمترین تعداد توزیع مقاله‌ها به سال ۱۳۷۶

با ۲۱ مقاله و بیشترین تعداد توزیع مقاله‌ها به سال ۱۳۸۰ با ۴۸ مقاله تعلق دارد (توضیح اینکه فصلنامه مطالعات مدیریت در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ و مجله دانشکده علوم اداری و اقتصادی دانشگاه اصفهان در سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ منتشر نشده‌اند).

پاسخ پرسش دوم: تعداد کل اسنادها و میانگین آنها

جدول ۲. توزیع فراوانی مقالات و اسنادها و میانگین

آنها در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰

سال	مقالات		اسنادها		میانگین اسناد در هر مقاله
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۳۷۵	۲۸	۱۲/۷۲	۹۴۰	۲۲/۸۳	۳۳/۵۷
۱۳۷۶	۲۱	۹/۵۴	۵۳۳	۱۲/۹۲	۲۵/۳۸
۱۳۷۷	۳۲	۱۲/۵۴	۴۱۵	۱۰/۰۸	۱۲/۹۶
۱۳۷۸	۲۷	۲۱/۳۶	۶۴۵	۱۵/۶۷	۱۳/۷۲
۱۳۷۹	۴۴	۲۰	۵۸۵	۱۴/۲۱	۱۳/۲۹
۱۳۸۰	۴۸	۲۱/۸۱	۹۹۸	۲۴/۲۴	۲۰/۷۹
جمع	۲۲۰	۱۰۰	۴۱۱۶	۱۰۰	۱۸/۷۰

همان‌گونه که از جدول ۲ برمی‌آید، جمع کل اسنادها ۴۱۱۶ مقاله مورد بررسی ۲۲۰ مقاله مورد بررسی ۴۱۱۶ مورد و میانگین اسناد در هر مقاله ۱۸/۷۰ مورد است. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بیشترین میزان اسناد در سال ۱۳۸۰ بت ۹۹۸ اسناد (۲۴/۲۴ درصد) در ۴۸ مقاله و میانگین ۲۰/۷۹ اسناد برای هر مقاله است و کمترین میزان اسناد مربوط به سال ۱۳۷۷ با ۴۱۵ اسناد (۱۰/۸ درصد) در ۳۲ مقاله و میانگین ۱۲/۹۶ اسناد بر هر مقاله است.

از نظر میانگین توزیع اسنادها در طی سال‌های مورد بررسی در هر مقاله، بیشترین سهم به سال ۱۳۷۵ با میانگین ۳۳/۵۷ اسناد در هر مقاله و کمترین میزان به سال ۱۳۷۷

با میانگین ۱۲/۹۶ استناد بر هر مقاله تعلق دارد.

پاسخ پرسش سوم: میزان استناد به محمل‌های مختلف اطلاعاتی

جدول ۳. توزیع فراوانی ۷ درصد و میانگین انواع محمل‌های اطلاعاتی مورد استناد

در مقالات تألیفی مدیریت در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰

محمل اطلاعاتی	فراوانی	درصد	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	T جدول یا $\alpha=0/01$
نشریه ادواری کتاب	۱۲۶۹	۳۰/۸۳	۲۱۱/۵	۴/۵۱	۱۲۹۵/۳۱	۱۹۶۷	۲/۵۷
	۲۲۶۹	۶۴/۸۴	۴۴۴/۸۳	۲/۶۲			
نشریه ادواری منابع الکترونیکی	۱۲۶۹	۳۰/۸۳	۲۱۱/۵	۴/۵۱	۲۲۵/۴۴	۱۳۱۹	۲/۵۷
	۵۲	۱/۲۶	۸/۶	۶/۶۴			
نشریه ادواری پایان‌نامه	۱۲۶۹	۳۰/۸۳	۲۱۱/۵	۴/۵۱	۲۹۷/۵۲	۱۳۴۰	۲/۵۷
	۷۳	۱/۷۷	۱۲/۱۶	۵/۷۳			
نشریه ادواری سمینار	۱۲۶۹	۳۰/۸۳	۲۱۱/۵	۴/۵۱	۲۰۴۵	۱۳۰۹	۲/۵۷
	۲۴	۱/۰۲	۷	۵/۷۳			
نشریه ادواری سایر ^۱	۱۲۶۹	۳۰/۸۳	۲۱۱/۵	۴/۵۱	۶۴/۵۱	۱۲۷۸	۲/۵۷
	۱۱	۲/۶	۱/۸۳	۰/۳۴			

در مجموع از ۴۱۱۶ استناد مورد بررسی، توزیع استنادها در میان شش نوع محمل اطلاعاتی که استناد شده‌اند، نشان می‌دهد (جدول ۳) که کتاب‌ها دارای ۶۴/۸۴)۲۶۶۹ درصد)، نشریات ادواری ۳۰/۸۳)۱۲۶۹ درصد)، پایان‌نامه‌ها ۱/۷۷)۷۳ درصد)، منابع الکترونیکی ۱/۲۶)۵۲ درصد)، سمینارها ۱/۰۲)۴۲ درصد) و سایر منابع ۰/۲۶)۱۱ درصد) استنادها را به خود اختصاص داده‌اند.

۱. شامل جزوه، مصاحبه و گزارش است.

با آزمون پارامتریک t ، سؤال سوم پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت که با توجه به مقادیر t محاسبه شده و میانگین‌های t های استخراج شده از جدول توزیع t در سطح معنی داری $0/01$ مشخص شد که نشریات ادواری در مقایسه با کتاب‌ها و در مقایسه با کتاب‌ها و در مقایسه با منابع دیگر (منابع الکترونیکی، پایان نامه، مقاله، سمینار و سایر موارد) دارای تفاوت معنی داری از لحاظ میزان استناد است و با توجه به میانگین منابع مورد استناد و مقایسه مقادیر t در هر یک از محمل‌های اطلاعاتی با نشریه ادواری می‌توان با سطح اطمینان ۹۹ درصد گفت که کتاب بیش از نشریات ادواری، و نشریات ادواری بیش از محمل‌های اطلاعاتی دیگر (منابع الکترونیکی، پایان‌نامه، مقاله، سمینار و، سایر منابع) استناد شده‌اند.

پاسخ پرسش چهارم: زبان استنادها

جدول ۴. توزیع فراوانی، درصد و میانگین استناد به تفکیک زبان در مقالات تألیفی

مدیریت در سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۰

زبان	فراوانی	درصد	میانگین	انحراف استاندارد	T محاسبه	درجه آزادی	T جدول با $\alpha=0/01$
انگلیسی	۲۹۴۷	۷۱/۵۹	۴۹۱/۱۶	۶/۸۳	۱۸۳/۳۵	۴۰۳۵	۲/۵۷
فارسی	۱۰۸۰	۲۶/۲۳	۱۸۰	۴/۷۴			
انگلیسی	۲۹۴۷	۷۱/۵۹	۴۹۱/۱۶	۶/۸۳	۷۵۲/۱	۲۹۹۶	۲/۵۷
عربی	۵۱	۱/۲۳	۸/۵	۲/۵۶			
انگلیسی	۲۹۴۷	۷۱/۵۹	۴۹۱/۱۶	۶/۸۳	۴۸۵۵	۴۲۹۸۱	۲/۵۷
فرانسه	۳۶	۰/۸۷	۶	.			
انگلیسی	۲۹۴۷	۷۱/۵۹	۴۹۱/۱۶	۶/۸۳	۱۲۶/۹۱	۲۹۴۷	۲/۵۷
آلمانی	۲	۰/۰۴	۰/۳۳	۴/۸۵			

توزیع فراوانی و درصد استنادها از لحاظ زبان استناد نشان می‌دهد که زبان انگلیسی

۲۹۴۷ مورد (۷۱/۵۹ درصد)، فارسی ۱۰۸۰ مورد (۲۶/۲۳ درصد)، زبان عربی ۵۱

مورد (۱/۲۳ درصد)، زبان فرانسه ۳۶ مورد (۰/۸۷ درصد) و زبان آلمانی ۲ مورد (۰/۰۴ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول شماره ۴ همچنین نشان می‌دهد که محاسبه شده در سطح معناداری ۰/۰۱ در بین انواع زبان‌ها معنادار است، یعنی تفاوت معنی داری در میزان استناد به زبان‌های مختلف وجود دارد و با توجه به میانگین انواع منابع مورد استناد و زبان‌های فارسی، عربی، فرانسه و آلمانی به ترتیب رتبه‌های بعدی را از لحاظ استناد به خود اختصاص داده‌اند و با توجه به این مطلب می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین استنادها از لحاظ زبانی، به منابع انگلیسی زبان تعلق دارد.

پاسخ پرسش پنجم: میزان استناد به منابع تألیفی و ترجمه‌ای

جدول ۵. توزیع فراوانی، درصد و میانگین استناد به منابع تألیفی و

ترجمه‌ای در مقالات مدیریت در سال‌های مورد بررسی

وضعیت فراوانی	درصد	میانگین	انحراف استاندارد	T محاسبه	درجه آزادی	T جدول با $\alpha=0/01$
تألیف	۸۱۷	۷۵/۶۴	۱۳۶/۶	۳/۰۱	۱۰۷۸	۲/۵۷
ترجمه	۲۶۳	۲۴/۳۵	۴۳/۸۳	۱/۵۷		

جدول ۵ گویای آن است که در متون مورد استفاده به زبان فارسی منابع تألیفی دارای توزیع فراوانی ۸۱۷ استناد (۷۵/۶۴ درصد) و منابع ترجمه ۲۶۳ استناد (۲۴/۵۳ درصد) هستند. همچنین در ادامه پاسخ پرسش پنجم برای تعیین معنادار بودن اختلاف بین میزان استناد به تألیف و ترجمه در متون فارسی آزمون t اجرا شد که محاسبه شده در سطح ۰/۰۱ تفاوت معناداری را نشان می‌دهد یعنی اختلاف بین میزان استناد به تألیف و ترجمه بسیار زیاد است. نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که میزان استناد به منابع تألیفی بیش از منابع ترجمه است.

پاسخ پرسش ششم: نیم عمر منابع مورد استناد

در پاسخ بدین پرسش، تلاش شده است که با استفاده از تاریخ انتشار استنادها، مشخص شود که حداقل ۵۰ درصد از منابع مورد استفاده در مقالات رشته مدیریت در جامعه مورد پژوهش، عمدتاً به چه محدوده زمانی تعلق دارد. برای نیل به پاسخ این سؤال، از الگویی استفاده شد که نارندرا کومار^۱ (۱۹۸۴) آن را برای تعیین نیم عمر منابع به کار برده است. با استفاده از این الگو میزان پراکندگی ۵۰ درصد از منابع مورد استناد در محدوده زمانی مشخص، تعیین می‌گردد. در ادامه با استفاده از جداول جداگانه برای هر سال پژوهش نیم‌عمر هریک از منابع و همچنین کل منابع به تفکیک سال مشخص شد و در نهایت در جدول شماره ۶، نیم عمر انواع منابع اطلاعاتی و جمع آنها به تفکیک سال و در نهایت میانگین نیم عمر هم منابع، پس از انجام محاسبات وارد گردید.

جدول ۶. توزیع نیم عمر انواع منابع اطلاعاتی به تفکیک سال و میانگین آنها

سال	منبع	کتاب	نشریه	منابع الکترونیکی	پایان‌نامه	سمینار	سایر	جمع
۱۳۷۵	۹/۶	۹/۱	۰	۳/۶	۶/۸	۹/۱۱	۹/۷	
۱۳۷۶	۹/۶	۷/۷	۰	۰/۶	۷/۷	۰	۷/۶	
۱۳۷۷	۸/۶	۹/۶	۰	۵	۳	۰/۶	۸/۷	
۱۳۷۸	۸/۱	۹/۶	۱/۶	۲۲/۳	۰/۸	۶	۹/۷	
۱۳۷۹	۸/۶	۸/۱۱	۱/۶	۸/۹	۴/۶	۲	۸/۲	
۱۳۸۰	۸/۹	۸/۷	۱/۷	۱۶/۱	۱۶/۷	۸/۶	۸/۶	
میانگین	۸/۸	۸/۷۶	۰/۷۶	۹/۴۳	۸/۱۶	۴/۲۸	۸/۶۳	

یافته‌های پرسش ششم گویای این است که در میان انواع منابع اطلاعاتی مورد استناد، پایان‌نامه‌ها دارای بیشترین میانگین نیم عمر (۹/۴۳ درصد) و منابع الکترونیکی دارای کمترین میانگین نیم عمر (۰/۷۶ سال معادل ۸ ماه و ۱۲ روز) هستند. همچنین در

طی سال‌های مورد پژوهش از لحاظ نیم عمر، قدیمی‌ترین منابع پایان‌نامه‌ها هستند که در سال ۱۳۷۸، با میانگین ۲۲/۳ سال از بیشترین قدمت برخوردار بوده و جدیدترین آنها مربوط به "سایر منابع" است که در سال ۱۳۷۷، با میانگین ۰/۶ سال (معادل ۷ ماه و ۶ روز) از کمترین قدمت برخوردار بوده‌اند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که با توجه به میانگین به دست آمده در هر مقاله، مؤلفان مقالات جامعه مورد پژوهش، به اهمیت استناد واقف هستند، و مقالات خود را با استفاده از توجه به متون علمی مدون پیشین تدوین می‌کنند. همچنین از لحاظ استناد به انواع محمل‌های اطلاعاتی کتاب‌ها از میزان بالای استناد برخوردارند و این بدان معنی است که مؤلفان از منابع دست اول کمتر استفاده می‌کنند و از لحاظ زبان نیز، استناد به منابع انگلیسی زبان در سطح بالایی قرار دارد و این میزان بالای آشنایی محققان به این زبان و همچنین اهمیت منابع انگلیسی زبان در رشته مدیریت را می‌رساند. از نظر تألیف و ترجمه، منابع تألیفی از درصد بالای استناد برخوردارند و می‌شود گفت که به رغم اهمیت نسبتاً بالای منابع خارجی در نزد مؤلفان مقالات در جامعه مورد پژوهش، اهمیت منابع تألیفی بیشتر از منابع ترجمه شده است و گرایش به استفاده از اصل منبع به جای ترجمه آن، با توجه به رقم بالای استناد به منابع دیگر زبان‌ها، در این میان مشاهده می‌شود. اما در مبحث استفاده از منابع روزآمد و جدید در تألیف مقالات به این نتیجه می‌رسیم که منابع مورد استناد از عمر نسبتاً بالایی برخوردارند و استفاده از منابع جدیدتر کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

پیشنهادها

۱. محققان حوزه مدیریت، استفاده از نشریات ادواری و منابع دست اول و منابع الکترونیکی را به دلیل جدیدتر بودن، بیشتر مدنظر داشته باشند.
۲. نتایج این پژوهش و پژوهش‌های مشابه در حوزه مدیریت در امر سفارش و

مجموعه سازی در کتابخانه‌های تخصصی مدیریت مورد استفاده قرار گیرد.

۳. کتابداران و دست اندرکاران در مجموعه سازی کتابخانه‌های تخصصی مدیریت در راستای تهیه متون و منابع انگلیسی زبان توجه بیشتری داشته باشند.

۴. محققان در ذکر مآخذ مقالات و تحقیقات خود توجه و دقت کافی مبذول دارند و به استانداردها و قواعد کتابشناختی و مآخذنویسی توجه بیشتری داشته باشند.

برای انجام پژوهش‌های آتی نیز می‌توان موارد زیر را مدنظر قرار داد:

۱. به کارگیری روش تحلیل استنادی برای سایر نشریات حوزه مدیریت به خصوص نشریاتی که زیر نظر کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور نیستند ولی دارای کاربر نهایی زیادی در حوزه مدیریت هستند. و مقایسه نتایج آن با تحقیق حاضر و تحقیقات مشابه در رشته مدیریت به صورت منظم و مداوم.

۲. بررسی علل عدم استفاده از سایر منابع (نشریات ادواری، منابع الکترونیکی، و گزارش‌ها) در تدوین مقالات و گزارش تحقیقات.

۳. بررسی ارتباط میان هزینه - سودمندی منابع و استفاده از آنها

۴. بررسی علل گرایش به استفاده از متون خارجی مخصوصاً انگلیسی در مقایسه با

متون فارسی در حوزه مدیریت.

مآخذ

اشتری، مه‌لقا (۱۳۷۹). "تحلیل استنادی مقالات فلسفی طی سالهای ۱۳۷۰-۱۳۷۷" پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه تهران.

پاول، رونالد (۱۳۶۵). روش‌های اساسی پژوهش برای کتابداران، ترجمه نجلا حریری، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز انتشارات علمی.

حُزّی، عباس (۱۳۶۲). "تحلیل استنادی و شباهت‌های آن با علم الحدیث". نشر دانش، سال ۴، شماره ۲، ص ۱۱-۱۷.

حُزّی، عباس؛ نشاط، نرگس (۱۳۸۱). بررسی رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌های مندرج در مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۹. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی. سال سی و دوم،

شماره ۲، ص ۱-۳۳.

زندگی، فاطمه (۱۳۷۸). "بررسی استنادی در مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیواز در سالهای ۱۳۷۵-۱۳۶۶".

۱۳۶۶، پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اهواز.

سلطانی، شیفته. "آشنایی با مجلات کتابداری ایران"، فصلنامه کتاب، ۹، بهار، ص ۷۵-۷۸.

شاهمیری، سیداحمد (۱۳۷۸). "تحلیل محتوای مقالات مجلات کشاورزی به زبان فارسی در دانشکده‌های

کشاورزی دانشگاه‌های ایران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۵، پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع

رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.

عصاره، فریده (۱۳۶۵). "بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌های

تهران، شهید بهشتی و مشهد در سال‌های ۵۶-۱۳۵۲"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی،

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.

کولانیان، فردین (۱۳۷۶). "بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و

سرم سازی رازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی ۱۳۷۱-۱۳۷۵)". پایان نامه کارشناسی

ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.

کوهن، لویس؛ هالیدی، میشل (۱۳۷۸). "آمار در علوم تربیتی و تربیت بدنی"، ترجمه علی دلاور، تهران: رشد.

محسنی، منوچهر (۱۳۷۹). "بررسی ویژگی‌ها و مسائل مجلات علمی تخصصی ایران"، رهیافت، ۲۳، ص

۱۴-۲۷.

محمدزاده، فاطمه (۱۳۷۶). "بررسی وضع استناد در مجلات فارسی کتابداری و اطلاع رسانی از آغاز نشر" پایان

نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران

محمدی، لیلیا (۱۳۸۱). "تحلیل استنادی مآخذ مقالات نشریات علوم پزشکی انگلیسی زبان ایران و میزان

دسترسی رایگان به متن کامل مجلات مورد استفاده از طریق وب سایت‌های اینترنت". پایان‌نامه کارشناسی

ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی

ایران.

هراتی، طلعت (۱۳۷۹). "تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت دانشگاه تهران

سالهای ۱۳۷۴-۱۳۷۶". پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم

تربیتی، دانشگاه تهران.

- Asareh, Faride(1996)."Evaluation and Measurement of Third World Countries Research Publications: A Citation and Country by Country Citation Study,"Ph.D Dissertation of Library and Information Sciences, New South Wales University, Sydney, Australia.
- Baker, Donald R.(1990). "Citation Analysis: A Methodological Reveiw", *Social Work Research & Abstracts*, V.26,N.3.
- Buchanan, A.L; Cruel, J.P.V.M.(1993). "Comparing Materials Used in Philosophy & Political Science Dissertations" *Behavioral and Social Sciences Librarian*, V.12,N.2.
- Edwards, Sherry(1999). "Citation Analysis as a Collection Development Tool: A Bibliometric Study of Polymer Sciences Dissertations". *Serials Review*, V.25. Less.1.
- Frisbee, Croup L.(1998). "Formal Communication within school Psychology: A Citation Analysis of 1990-1994 Journals," *School Psychology Review*, V.27,N.2
- Garfield, F.(1972)."Citation Analysis as a Tool in Journal Evaluation". *Science*, V.178, N.4060, 471-478.
- Joswick, K.E.(1994)."Library Material Used by College Freshman: a Citation Analysis of Composition Papers", *College and research libraries*, V.1, N.1: 43-66.
- Kumarm Narendra(1984)."Citation Study as a Tool for Evaluation of Journal Collection Use: A case study". *Journal of Library & Information Science*, V.19, N.1: 48-64.
- Samuels. Janet A.; Steinberg, Foul John(2002). "The Journal of Information Systems: A Review of the First 15 Years", *Journal of Information Systems*, 16, fall.